

ספרא

דעניעותא

עם ביאור

הגר"א

עם פירוש

שער חכמה

חלק א

נכתב בסיעתא דשמיא
ע"י

ישראל יהודה ספטימוס

בן לאאמור"ר הרה"ג

ר' חיים יצחק שליט"א

חשון תש"ע

קרית ספר

שערי הקדמה

אפתח פי מתוך שבח והודאה להי"ת מחד, ומאיךך מתוך רטט ופחד בבואי לעסוק בחלק זה שבתורה בכלל ובתורת רבינו הגר"א בפרט, אשר מי היין לרדת ולגעת בדבריו הקדושים והנוראים, כאשר כל תיבה וקוץ כולל מה שאין השכל יכול להכיל, ובפרט לכשכמותי רך בחכמה ובשנים. ובאמת מן הדין היה ראוי שיכתב חיבור גדול ומקיף ע"י מי שבקיא ויודע ברזי תורת רבינו הגדול, מה שאין בידי יד כהה יכול לעשות, אולם מ"מ ראיתי שחיבור זה בכלל ושאר כתבי רבינו בפרט [בעיקר בחלק זה שבתורה] כמעט ובגדר תורה מונחת בקרן זוית, באין אפשרות להשיג מפתח ומבוא ליכנס לתוך שערי וחדריו, [מלבד למיעוט קטן של לומדים שזכו לקבל מפי רבותיהם], ובמרוץ השנים כתביו אלו היו מנת חלקם של יחידים אנשי סגולה ותלמידיהם, ועד היום נעשה מציאות שגם בין הלומדים והבקיאים בחכמת הקבלה, תורת רבינו הוא בגדר טמיר ונעלם. ובאמת אין הדבר כן כלל, לפי שאע"פ שרבינו כתב את דבריו בקיצור גדול ונורא, מ"מ סו"ס הוא נכתב באופן שע"י עמל ויגיעה יוכל הלומד לגעת בהבנת דבריו, ועכ"פ בפשט הדברים, ובפרט בביאורו על הספרא דצניעותא שרבינו החשיב עד למאוד וכמו שרואים מתוך אריכות לשונו בביאורו הלזה [אריכות בערך דבריו במקום אחר, וקצרים מאוד בערך עצמם]. ודי לציין לדבריו הנוראים של הרב שמואל לוריא [הודפס ע"י מכון הגר"א מתוך כת"י] ז"ל:

אשר שמעתי בשם הגדולים שהיה חפץ ורצון הגר"א ז"ל שיתפשט פירושו על ספרא דצניעותא בדרא בתראה דביה תליא קירוב גאולתינו, עכ"ל.

הרי שמלבד מה שהדברים חודרים, כמדומני שדברים מעין אלו לא היו שגורים בפי הגר"א בעוד ענינים הרבה, והדברים מעידים בעד עצמם. עכ"פ, הרי שחפץ רבינו היה שילמדו בביאורו הזה, אמנם לא מתוך עידונים אלא מתוך עמל ויגיעה. ומכיון שב"ה נתרבו הספסלים בבית המדרש, ומעתה רבים וטובים מכירים ולומדים בענינים אלו, שוב אין הצדקה שדברי רבינו ישארו בקרן זוית. ובאמת הטעם שרובא דעלמא הזניחו את דבריו הוא משום שנחלשו הכוחות לעמול על כל קוץ ותג להבין את דבריו ולא ראו האיך לפתוח את דבריו הסתומים, ולזה נראה שעם מעט הקדמה וביאור אפשר יהיה ליכנס עכ"פ בפתח ובשער דבריו להבין אפס קצהו, מה שהיה כרוך בעמל גדול עד היום, מלבד לאותם ת"ח אנשי סגולה אשר כל רז לא אניס להו.

הקדמת מוהר"ח וולאזין

הקדמת הרב הגאון האמיתי, מופת הדור,
נר ישראל עמוד הימיני פטיש החזק, כבוד קדושת שלום תורתו,
מפורסם לשם ולתהלה, מורנו ורבנו הרב רבי חיים נ"י,
אשר יצק מים על ידי אליהו רבנו הגדול והקדוש המחבר נ"ע.

ברוך שומר הבטחתו לישראל, ית"ש, שהובטחנו מפיו יתברך כי לא תשכח תורת אמת
מפי זרע אמת, והבטחתו ית"ש היא שעמדה לנו ולאבותינו, מיום גלות ישראל
מעל אדמתם אדמת הקדש, שכיון שגלו ישראל מלכה ושריה בגוים אין תורה. ובחסדי
ה' כי לא תמו, ועדיין לא זזה אהבתו מאתנו, הניח לנו ברכה על ידי שרידים אשר ה'
קורא בדורות, דור דור וחכמו, אשר מפייהם אנו חיים, ומימיהם אנו שותים.

הדור אתם ראו, כי גם בדור האחרון הזה, אשר הצרות תכופות והפרנסות מתמעטות,
ועם ה' אלה נתונים בסתר המדרגה, הרחמן ית"ש ירחם, ודין גרמא לשרדת
המחשבה, אשר בכל הגולה, שכורים ולא מיין. וממעם הזה פטרנו רבי אלעזר מדין תפלה,
אשר חיובה מצד הדין אינה כי אם כוונת פירוש הדברים שמוציא מפיו אם בשבחים אם
בבקשות, בכדי שתתחונן דעתו עליו. ואף כי שמעתתא דבעיא צילותא להעמיק ולעיין
בסברא דקה מן הדקה גם בגופי הלכות, ומה נאמר ונדבר בפנימות נשמת התורה הקדושה
אשר כל התנאים ואמוראים וכל המקובלים הנאמנים אינם מוסרים אלא ראשי פרקים
לחכם ומבין מדעתו, החכמה מאין תמצא לשכורים ולא מיין, מבוהלים ומבלבלים, ורק
כעורים נגשש בדבריהם הקדושים אשר הם סתומים וחתומים באלף עזקאין.

בחמלת ה' עלינו להקים את דברו הטוב כי לא תשכח וגו', שלח לנו עיר וקדיש משמיא,
איש אשר רוח אלהים בו, רבינו הגדול הגאון אור העולם אשר קדושת תורתו
וצדקתו הברזו עליו מסוף העולם עד סופו, מרנא ורבנא מורינו ורבינו הרב רבי אליהו
חסידא קדישא מוילנא נשמתו עדן, אשר כל חו לא אנים ליה, והאיר עינינו על פי חבוריו
הקדושים בנלות ובנסתרות, תעלומות חכמה יוציא לאור, דמטמון מנלא לנא.

גם בספר הקדוש והגורא שמו אשר יקראו לו רכותינו התנאים הראשונים חכמי הזהר
הקדוש ספרא דצניעותא, אשר נתחבר מקדם קדמתא מקדושי ה' בדורות ראשוני

לגילוי ולאשתמודע ליה כמ"ש בזהרה, והן התיקונים שמפ"ו גם כן על ידי שני דברים אלו, כמ"ש בס"י וברא את עולמו בספר וסיפור. ועניני ב' ספרים וסיפור הוא, כי בדיבור בפעם א' נתגלה מחשבתו, אבל בספר

§ שיערי חכמה §

בהמשך הפרק איך ראשית גילוי הא"ס הוא בתיקונים אלו, והם גם כן מתגלים על ידי שני דברים אלו, דהיינו כתב ודיבור, בסוד חב"ד כנ"ל. כמ"ש בס"י [פ"א מ"א] וברא את עולמו בספר וסיפור. הרי שכלל את בריאת העולם בב' בחינות, א' ב' הספרים, בחינת כתב. ב' וסיפור, שהוא הדיבור. ועניני ב' ספרים וסיפור הוא, פירוש, כי ב' הספרים והסיפור הם ב' האופנים לגילוי המחשבה, אמנם חלוקים הם באופן הגילוי. לזה הולך

§ מקורות וביאורים §

לתאי בתקוני ע"י שערות הראש והזקן שזה עיקר התיקון, וממשיך לבאר שם איך כל התיקונים הם בעצם ג' מוחין אלא שבמ"ס הם נכללים כא'. עוד כתב שם, שכל התיקוני דברי שא דא"א כולם נפקין ממ"ס ונפקין ממנו ג"פ י"ג, א' בנימין א' בארחין וא' בדיקנא, שהם נגד ג' מוחין הכלולים בו. א"כ מצינו בזה איך כל התיקונים שורשים בחב"ד, שהם כתב ודיבור הכלולים במ"ס, ומעתה ברא את עולמו בספר וכו', שהם חב"ד, קאי גם על התיקונים. ומוכרח להיות כן, שהרי כתב שם שיעיקר התיקון הוא ע"י התיקונים הנ"ל, וא"כ בהכרח שהוא נכלל כמה שכתב וברא את עולמו וכו', שודאי מדבר על התיקון בעיקרו. וכן נראה שהבין הלשם בהגה', שכתב ר"ל הגילויים הם התיקונים, כי ע"י התיקונים נתגלה למטה, ולקמן שם מבאר רבינו באורך איך ע"י התיקונים שברישא דא"א מתגלה הא"ס למטה. ולכן נראה שתיבת התיקונים המכוון בדברי רבינו הכא, קאי על התיקונים דברי שא דא"א, ודו"ק.

וכו', וספי' הדעת דגבורה כוללת עשר מדות ונקרא נוק' דז"א [ונאצלה במדה א' בלבד], עכ"ל. וכן מה שמצינו עשר ספירות בעולם הנקודים שמהם נעשה עולם האצילות, לפי האמת אינם אלא חמש בחי' המתחלקות לעשר חלקים. ועיין ע"ח (שי"א פ"ה דף נ"ב ע"א) שכתב וז"ל כי ודאי שמאותן י' נקודות הראשונים לא היו רק ה' נקודות לבד, זו גדולה מעלתה על זו, והם בחי' ה' פרצופים הנ"ל שנעשו אחר התיקון. והנה כל נקודה ונקודה מהם צריך שתהיה כלולה מי' נקודות פרטיות שבה כדי שיעשו אח"כ כ"א מהם, בחי' פרצוף א' כלול מי"ס וכו', עכ"ל. ועע"ש שביאר באורך מדוע הם נמנים כעשר, ודו"ק. וכן כתב בתחילת עץ חיים (דף י"ד ע"ג) בקיצור.

ד. כן נראה בכונתו לומר שהתיקונים היינו תיקוני רישא דא"א, שהרי כאן כתב שספר ספר וסיפור הם חב"ד, שהם כתב ודיבור, ולקמן ד"ה רישא דכיסופא (דף ה' ע"א) כתב שיעיקר תקוניו [של ע"ק] הוא במ"ס, שמשם מאיר